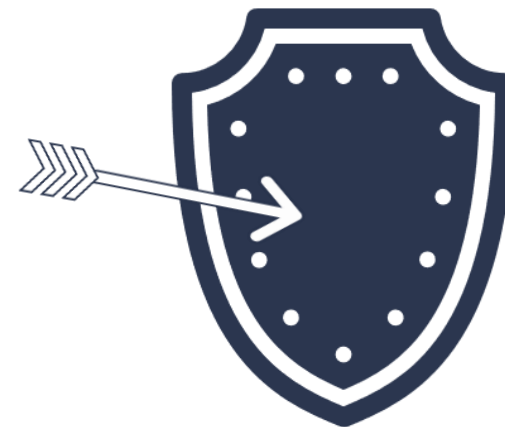

Средства за гражданскоправна
защита на лицата, подаващи
сигнали или публично
оповестяващи информация за
нарушения

адв. Йордан Владов

Механизми за защита

Презумпция по чл. 37

Сигнализиращото лице като ищец в производство по искове за вреди от ответни действия

Възражение по чл. 38

Сигнализиращото лице като ответник в производства за действията му по подаване на сигнала

Презумпция по чл. 37

Фактически състав на деликта:

- Противоправно действие;
- Вреда;
- Причинна връзка;
- Вина

Противоправно е действието, с което се цели отмъщение за подадения сигнал

Уредба в Директивата

Рецитал 93: „...след като сигнализиращото лице докаже *prima facie*, че е подало сигнал за нарушение или е направило публично оповестяване на информация в съответствие с настоящата директива и в резултат на това е претърпяло вреда, тежестта на доказване трябва да се прехвърли към лицето, което е предприело увреждащото действие, като от него следва да се изиска да докаже, че предприетите действия не са свързани по какъвто и да е начин с подаването на сигнала или публичното оповестяване.“

Чл. 21, пар. 5: „При производство пред съд или друг орган, свързано с вреди, понесени от сигнализиращото лице, и при условие че това лице докаже, че е подало сигнал или е направило публично оповестяване и е претърпяло вреда, се счита, че вредата е причинена с цел отмъщение за сигнала или за публичното оповестяване.“

При доказване на:

- 1) Подаден сигнал; и
- 2) Претърпяна вреда,

Приема се, че действието, причинило вредата, е във връзка с подадения сигнал

Връзка между действието и сигнала = Противоправност

Обръща се доказателствената тежест

**PROTECTION
FROM RETALIATION**

Adobe Stock | #395062683

Уредба в Закона

Чл. 37. Вреди, причинени на сигнализиращото лице във връзка с подадения от него сигнал или публично оповестената информация, се считат за причинени умишлено до доказване на противното.

- Презумпция за вина;
- Изисква се доказване на връзката със сигнала;
- Неоправдана доказателствена тежест.

Уредба в Закона

Чл. 40. (2) В случай на съдебен или административноправен процес, в който лице твърди, че е било обект на ответни действия по чл. 33, трябва да бъде доказано, че тези действия са реакция именно на подаден от него сигнал. Не следва да се приема, че ответното действие е извършено като реакция на подаден от лицето сигнал, ако преценката на всички обстоятелства сочи, че за прилагането на мярката наложилото я лице има друго законно основание.

Право на възражение

Рецитал 97: „...Сигнализиращите лица би следвало да могат да разчитат на подаването на сигнал с информация за нарушения или публичното оповестяване на информация ... като защита в такива производства, при условие че информацията, за която е подаден сигнал или е публично оповестена, е била необходима за разкриване на нарушението.“

Наличието на подаден сигнал обосновава възможността лицето, което го е подало да поиска защита в производства срещу него, свързани с действията му по сигнализиране.

Право на възражение

Чл. 21, пар. 7: „В съдебни производства ... , лицата, посочени в член 4, не носят никаква отговорност за подаването на сигнали или публичните оповестявания съгласно настоящата директива. Тези лица имат право да се позоват на това, че са подали сигнал ..., за да поискат прекратяване на делото, при условие че са имали основателни причини да вярват, че подаването на сигнала или публичното оповестяване на информацията са били необходими за разкриването на нарушение ...”

Национална уредба

Чл. 38.: „Когато срещу лице има образувано наказателно, гражданско или административно производство във връзка с подаден от него сигнал или публично оповестена информация, то има право да поиска прекратяване на това производство, ако е имало основателна причина да предполага, че подаването на сигнала или публичното оповестяване на информацията са били необходими за разкриване на нарушение.“

Предпоставки за упражняване

Видове производства:

- Граждански, административни, наказателни;
- Неизчерпателно изброяване;
- Съдебни

Условия:

- Информацията е необходима за разкриване на нарушение – обхватът е ограничен до необходимата информация;
- Основателни причини – налице към момента на сигнала, от наличните данни;

Същност на правото

✗ „Прекратяване“ на производството

- Неприложимо в контекста на действащото процесуално право;
- Неясни последствия;
- Вътрешно противоречие.

✓ Отхвърляне на иска

- Материалноправно възражение;
- Сила на пресъдено нещо – отхвърлен иск;
- Аналогичен характер с презумпцията.

Вероятната причина – пропуск в превода на директивата

Доказателствена тежест

В тежест на ищеца е да докаже, че липсват предпоставките за позоваване на чл. 38:

Рецитал 97: „... В тези случаи, лицето, по чиято инициатива е образувано производството, следва да носи доказателствената тежест за това, че сигнализиращото лице не отговаря на условията, посочени в настоящата директива.“

Отсъства в настоящата редакция на Закона.

Заклучение

- Гражданскоправната защита е необходима, за да стимулира активното сигнализиране за нарушения
- Директивата дава 2 механизма, които целят да осигурят тази защита
- Законът не успява да изпълни изискванията на Директивата и не въвежда необходимия регулаторен стандарт
- Възможност за директно приложение

